

L'Esquella de la Torratxa

El pavo republicano

—Rostit amb aquesta llenya, no podrà resultar més bo.

CASA BASTIDA

PASSEIG DE GRACIA, núm. 18

Gran Basar de Sastreria Sistema Nordamericà

BASTIDA s'engrandeix, i el seu èxit obeeix a tres raons:

- 1.ª La seva nova fórmula en l'art del vestir.**
- 2.ª Tenir el vostre vestit sempre a punt.**
- 3.ª La fabricació és venuda directament al comprador.**

Durant les obres d'engrandiment, ocupa el local del costat, i en l'ocasió de tenir unes existències formidables, ens cal liquidar als preus següents:

	Ptes.
100.000 colls i punys, des de	0,10
100.000 vestits xeviot, des de	25,—
100.000 pantalons, des de	5,—
100.000 païames, des de	3,—
100.000 colçotets, des de	1,95
100.000 camisetes seda, des de	1,45
100.000 talls de vestit, des de	5,—
100.000 abrics de gran moda, des de	25,—
100.000 trinxeres, des de	10,—
100.000 camises, des de	4,—
100.000 corbates seda, des de	0,50
100.000 mitges sport, des de	1,45
100.000 sweters, des de	2,50

Secció de mida en vestits, abrics, peces d'etiqueta i de sport, des de 50 pessetes fins les millors classes en fantasia i luxe, a preus moderadíssims; i si fos precís, confecció ràpida i llesta per a lliurar al client a les quatre hores.

En la secció de camises i calçotets a mida, tenim una gran existència en teles i dibuixos de totes classes, fins les més fines i selectes, que oscil·len, els calçotets, de 4 a 10 ptes.; i les camises, des de 10 a 25 pessetes.

Els nostres clients tots són obsequiats amb diversos presents i segells d'Estalvi Popular de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi.

Els de fora de Barcelona seran servits si ens escriuen demanant-nos mostres i figurins i un sistema especial per a prendre les mides.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

1932

ELLE etait belle sous l'Empire!"

Aquest mot terrible de Camille Pèlletan fou dit contra la III República en els seus primers anys: "Que n'era de maca, la República, sota l'Imperi!". Es a dir, era maca quan no era més que esperança, fervor, il·lusió, prometença. Era maca la República quan era possibilitat, quan reunia tots els homes de tota mena de procedència per anar contra l'enemic comú:

l'Imperi. —*Elle etait belle sous l'Empire!*

* * *

El 14 d'Abril és una data roja. No és d'un roig lleig i sagnant. No és d'un roig que escapi d'entre la pell blanca d'un ésser. És un roig de despertar del dia. El 14 d'Abril, mentre les autoritats verídiques s'emparaven dels locals del govern local, provincial i nacional, la gent sortia al carrer amb banderes magnífiques i cantava alhora "Els Segadors", "Himno de Riego", "La Santa Espina", "La Marsellesa"... Carrer avall, carrer amunt, es trobaven les multituds animades d'un sentiment revolucionari i pairal. Cantaven i cridaven tot sentint-se amos del carrer. Res no podia abatre la puixança d'aquell dia. Si haguessin volgut cremar tots els convents, assaltar totes les banques, enderrocar tots els palaus, res no els hauria pogut contenir. L'empenta d'aquell dia era única i unànime.

La gent deia:

—Visca En Macià! Mori En Cambó! Visca En Macià. Mori En Cambó!—I amb el ritme musical improvisat, caminaven kilòmetres i més kilòmetres urbans, tot donant a tots els carrers un aire de vibració apassionada.

* * *

El 14 d'abril era la Revolució, la Justícia, la Victòria de tots els que havien estat derrotats i humiliats sota el règim monàquic. El 14 d'abril era l'esperança de tots els homes... Ja teníem República. Ja havia arribat el règim igualitari, justicier, fraternal. L'histerisme col·lectiu es produí remotament, assenyadament, potser i tot amb massa seny. La Revolució del 14 d'abril fou una festa major. La qual es donava per satisfeta essent la mestressa del carrer. No volia fer cap desgràcia, cap crim de massa. Un o'ler convençut de que havia triomfat la "federal" tenia un treball a la batllia de Barcelona per haver corregut del Poble Nou a la Plaça de la República per convèncer-se del nou esclat.

* * *

Poc després la revolució adquiria forma governamental; poc després la revolució passava a ésser autoritat i es destriaven les forces acumulades per fer triomfar el moviment. Els uns creien que la revolució anava massa endavant, i els altres que es quedava massa endarrera. Això és el producte de totes les revolucions. Per fer-les, cal ajuntar-se amb una pila d'individus i d'entitats que no tenen de comú més que la disconformitat amb l'estat present, però després no estan d'acord amb el veritable esperit revolucionari del tipus mitjà. A hores d'ara ja hi ha qui diu que la República ha fracassat.

El cert és que en iniciar-se l'any nou, les forces reaccionàries de l'extrema dreta i de l'extrema esquerra s'ajunten, s'entenen, es combinen per anar contra la veritable democràcia que s'organitza.

1932. Barcelona, ciutat republicana per excel·lència, és un dels puntals més fermes de la República. Però Barcelona no oblida, no pot oblidar que ajudà a la República amb l'esperança recíproca de fer guanyar l'Estatut a Catalunya. I quan Barcelona sigui l'autèntica capitalitat catalana i l'Estatut organitzi la veritable democràcia, el moviment revolucionari haurà cristallitzat.

1932 és l'any republicà per excel·lència.
Benvingut!

FRANCESC MADRID

EN CARNER A LA CIBELES

Ara ja es pot dir... Avui, En Carner ha esdevingut l'home més antipàtic d'Espanya.

Amb el seu posat ferreny, tan distint d'aquella efusiva cordialitat andalusa que tant plau als madrilenys, i el gran enrenou que a l'entorn de la seva figura han armat les royes i emilianus, el bon espanyol, en sentir el nom d'En Carner, té la sensació material que hom li roba la cartera.

L'anunci d'uns pressupostos anivellats a tota costa ha produït també la natural alarma. El contribuent es veu completament aixafat sota uns impostos enormes; el funcionari veu esvair-se la possibilitat de pescar unes pessetes més...

Els catalans sempre hem estat cèlebres, a Madrid. Anys enrera, en ple pistolisme, els madrilenys s'esveraven al crit de "que viene Casanellas!" Ara, al crit de "allí viene Carner!", corren desafortats en totes direccions, sense alè, enfollits...

Ben aviat els carrers de la *villa del osò* no seran sinó un desert... Mentre els ciutadans, estemordits, guaitaran

per les reixetes dels portals, el senyor Carner, voltat d'agutzils i de burots, seguirà realitzant, impertèrrit, les seves pràctiques hidroteràpiques a la Cibeles.

UNA OPINIÓ DE PES

El senyor Carner, en fer-se càrrec de la hisenda espanyola, ha declarat que abans que res hom havia d'inspirar confiança al capital.

Què en pensen, d'això, els senyors socialistes?

Ho ignorem. Però si no sabem què en pensen els socialistes, sabem què en pensa el nostre batlle, que és gairebé comunista.

—El senyor Carner — ha declarat el doctor Aiguader ponderativament — és un home ric, assabentat de les coses, que pot fer molt des del seu ministeri...

Té! Un comunista que ja es considera dels rics.

No hi ha res, no hi ha res com cobrar bons sous!

DE PORC SENGLAR A FAISA

Al senyor Unamuno li han robat la cartera amb 200 pessetes.

I el senyor Unamuno havia d'ésser el primer jabalí de la República?

No res de jabalies: un faisà, un vistoso faisà — que diria el filòsof.

EL PAVO REPUBLICANO

Aquest pavo no és d'ahir. Aquest pavo té molts anys, més dels que acostumen a viure els pavos. Aquest pavo ens el prometia el senyor Alexandre Lerroux als barcelonins poc abans d'aquella setmana qualificada de tràgica.

Lavors el senyor Alexandre Lerroux era un home terrible i ho volia matar tot. Volia fer mares les monges, i als frares... Dels frares no sé si en parlava, però és de suposar que no devia voler fer-los mares. Hom li deia l'emperador del Paral·lel, i el nostre Picarol el dibuixava en aquestes mateixes pàgines de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA amb jipijapa i un ull al llombrigo.

Ara han passat anys. N'han passat tants, que el senyor Alexandre Lerroux s'ha fet vell; ja no vol matar res: i ha esdevingut amic del Nunci, d'aquest Nunci que tant presum d'encà que hi ha República.

En aquells temps, el senyor Alexandre Lerroux ens parlava sovint del pavo republicano. Ens en parlava d'idèntica manera que els capellans parlen de la glòria del cel: com d'un premi si fèiem bondat i creïem el papa i la mama.

I amb el pavo passava el mateix que amb el cel: no arribava mai, no en sabíem res. Però ell, el senyor Alexandre Lerroux, seguia parlant-ne, com si no tingués altre disc a mà. I qui diu disc, diu esquer.

El pavo ho era tot. No hi havia res més, res millor que el pavo. La República, segons el senyor Alexandre Lerroux — que es veu que és un materialista, un home desentès del tot en les especulacions espirituals —, era el pavo.

I a pesar que el pavo no és una cosa massa revolucio-

nària ni massa espiritual, dir pavo volia dir separació l'Església de l'Estat, llei del divorci, etc., etc.

Però passaren els anys, i la gent — que havia tingut una fe illimitada — comença a perdre la fe, a trobar-hi límits. I comença a creure que el senyor Alexandre Lerroux era un bromista, i allò del pavo una broma de les seves.

Aquest any és el primer que tindrem un Nadal republicà. I el senyor Alexandre Lerroux — que a pesar dels anys encara actua — no s'ha atrevit a parlar del pavo republicano, a ressuscitar el pavo republicano.

Perquè sap que el pavo republicano, aquest any, a pesar de la República, se'l menjaran els jesuïtes, els ex-ministres d'Alfons XIII, els que mataren obrers com si fossin conills, els negociants bruts de la U. P.

Però no se'l menjarà el poble republicà. Perquè el pavo republicano, aquest any — el que vé potser no — segueix essent una utopia.

VIRAI

Molt aviat

L'ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Hi colaboraran Francesc Pujols, Pere Coronines, J. M. López-Picó, Agustí Esclasans, Pompeu Crehuet, J. Puig Pujades, Bartomeu Soler, Ambrosi Carrion, Prudenci Bertrana, Agustí Collado, Ramon Vinyes, Enric Lluelles, Angel Samblancat, Domènec Guansé, Lluís Capdevila i molts altres.

Hi dibuixaran els millors ninotaires de la casa.

—Apa, qui ho deia, que no menjaríem mai el pavo republicano?

Capricis i paradoxes

GALLDINDILATRIA

Ja hem dit altres vegades que nosaltres som tradicionals, sense deixar, naturalment, d'ésser europeus i liberals. Ens plauen molts dels bons i pintorescos costums catalans i barcelonins, encara que ens molesti la superstició i el misteri. Ens plau el color local i el nostre tipisme. Però entenem-nos bé; el nostre, no el de l'espanyolada que ens voldrien imposar els carlins amb la seva Espanya Catòlica.

Si Espanya és o no catòlica, deixem, per ara, que ho discuteixin al Congrés. Nosaltres, el que procurarem sempre, és que el nostre país no sigui clerical. Som anticlericals per tradició precisament. Però ens semblaria una solemne estupidesa que aquest anticlericalisme ens privés de menjar gall i torrons en la diada, magnífica, de Nadal! Com riurien, els clericals, de la nostra candidesa! Ells en menjarien per ells i per nosaltres.

No; celebrem Nadal tradicionalment. Vinga el gall, i vinguen els torrons. La República ha fet bé de respectar, liberalment, aquesta diada. Al meu entendre, n'hauria d'haver respectat encara d'altres. De totes maneres, ho vulgui o no el govern de la República, nosaltres les celebrarem, i probablement la República farà els ulls grossos. I estic segur que la Generalitat, quan regeixi d'una manera més efectiva que ara els destins de Catalunya, no s'hi oposarà. Els nostres polítics saben perfectament que el poble català és treballador de mena, i que certs rigors no li escauen.

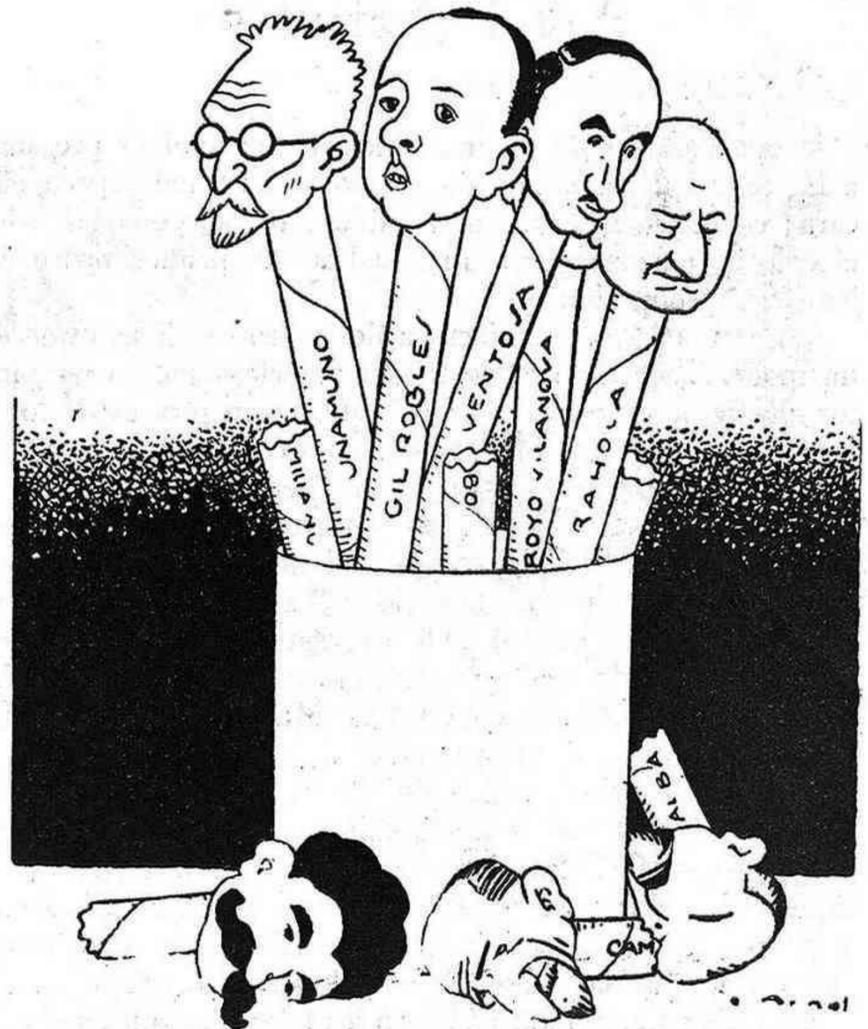
I sobretot, ¿com ens ho fariem, per assaborir requisits tradicionals, si no els dediquéssim una festivitat especial per a pair-los amb la solemnitat i tranquil·litat necessàries? ¿Com us ho faríeu, per menjar panellets i castanyes, si no fossin Tots-Sants i la Diada dels Morts, que s'escauen precisament quan comencen els primers freds i fa ja unes tardes llargues i humides que exigeixen alguna cosa forta i cordial que us faci reprendre els espertis? I la Mona de Pasqua? ¿Es que us atreviríeu a clavar les dents en llurs equilibrades arquitectures, si no sabéssiu que tot el dia és vostre per digerir els seus ben trobats materials de construcció, i encara, si la l'alegria espectacular de la manada no us hi estimulés?

Aquestes i altres coses semblants són massa ben trobades, hi ha massa interessos barrejats, perquè un senzill canvi de règim les pugui destruir. El que ho intenti, no sap que fins va contra la indústria, que, fet i fet, em penso que és la cosa més respectable del país.

Però no temeu: les diades que hom ha fet consubstancials amb un plat determinat, són immortals. Intentar anar-hi en contra fóra una follia. L'Església, en això, fou més sàvia que no ho és ara la República. Ella no intentà d'extingir les velles supersticions, els cultes millenaris, si el poble hi trobava algun motiu de diversió. El que féu és omplir de sentit cristià aquests mites antics.

De fet, però, una cosa semblant s'esdevé avui en moltes festes que celebra l'Església. Molts n'obliden ja la significació religiosa i les celebren d'una manera laica, per no dir pagana. En el mateix Nadal, ¿qui pensa en el misteri de la naixença de Jesús? En moltes llars, tan clericals com vulgueu, no solament no es recorden que en dies com avui molts jesusets tremolen de fam i de fred, ans ni tenen, a casa seva, un Jesús d'escaiola. En cap, però, no manca, damunt la taula, convertida en altar per les blanques estovalles, el gall rostí, al qual el llard i les brases han donat un bell color daurat. La idolatria de Jesús hi és substituïda per la idolatria del gall, símbol de l'abundància i de la gastronomia.

DOMÈNEC GUANSÉ

Les neules d'aquest any

Si li'hagués tocat la grossa, que faria?

Deixar d'ésser governador de Burgos, perquè trobo a faltar el Paralel.

Braulio Solsona

Faria, com ara, teatre *educatiu* per *il·lustrar* el poble.

J. Santpere

No deixaria d'ésser Alcalde perquè m'agrada sacrificar-me.

Dr. Aguadé

Posaria un plet a *La Publi* per haver-me fet quedar com un neula amb l'assumpte Bloch.

Brunet

Buscar-me un petit empleo per ajudar-me a poder viure.

Carrasco Formiguera

Em gastaria tots els diners per la Humanitat (1).

Companys

Construiria un gran teatre per fer sol gènere català.

J. Canals

Emplearia la meitat del capital per aixecar un monument a *los hermanos Burgas*.

Pio Daví

Lo que primer faria seria comprar *El be negre*, perquè no parlés mal de mi.

Gastón Mantua

(1) La Humanitat vol dir el diari.

Art i Artistes

GALERIES LAIETANES

Com a pintor de figura, l'Ochoa que avui es presenta a Barcelona és el mateix de sempre, potser més afinat encara; correctíssim i acurat en dibuixar, selecte i suau en el colorit, i aconseguint una qualitat de primer ordre en les seves produccions.

Si atenguéssim a la factura de les obres, diríem que és un moderníssim artista de tendències clàssiques o un pintor clàssic modernitzat; l'esperit que les inspira és de totes èpoques, perquè les obres mestres, procediments a part, tenen sempre de comú la guspira del geni que sobresurt.

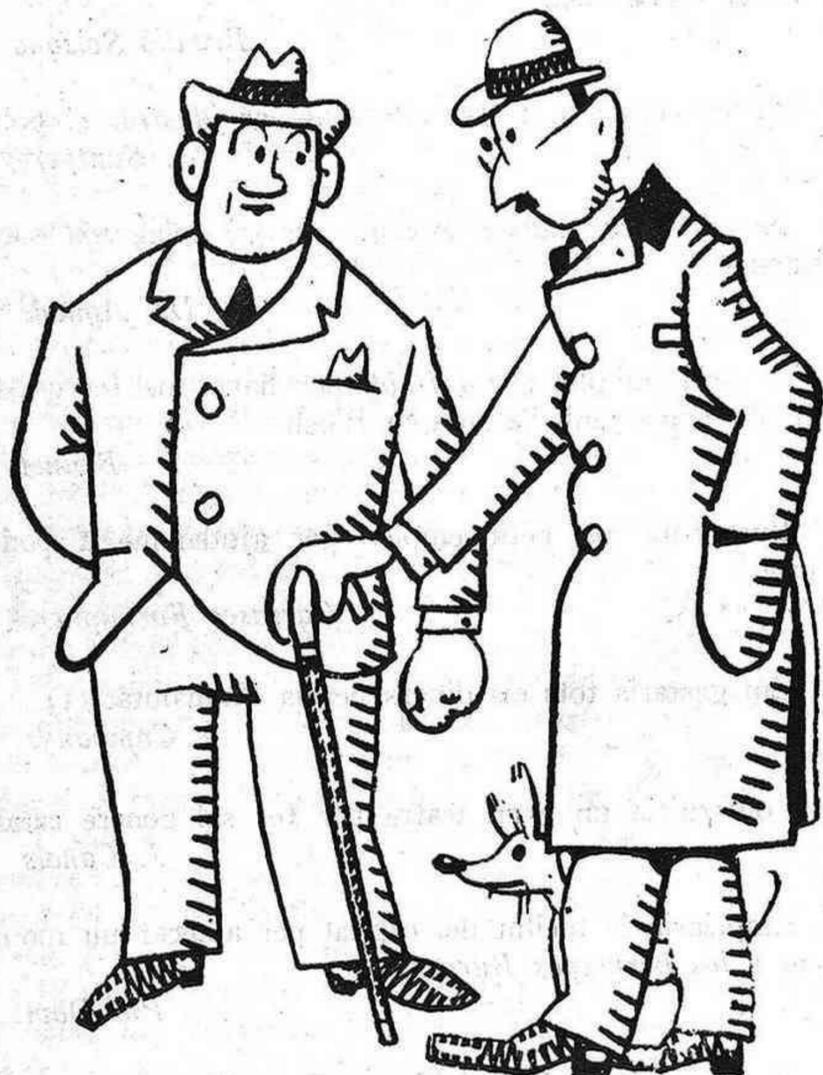
Com a característica de les pintures de l'Ochoa es destaca una distinció difícil d'assolir i una riquesa de colors suaus poques voltes aconseguida. L'aspecte nou d'aquest pintor és el presentar-se com a paisatgista, i com a debut és un èxit sorollós; tot el que exposa té categoria de primera, tant per l'encertada visió de Mallorca que demostra com per la forma d'interpretar-la.

El defecte principal dels qui van a les illes a cercar reconos, és el d'enlluernar-se i enlluernar-nos amb colors detonants o efectistes; les marines de l'Ochoa són de la riquesa de color precisa per donar-nos la impressió d'ambient indispensable, però la llum, en passar per la paleta de l'artista, es tamisa i assoleix una dolçor encisadora.

Tot plegat està molt bé; però les teles marcades amb els nombres 1, 2, 6, 22 y 30 són petites obres de mestre.

* * *

Si En Bosch Canals tingués un estil més definit, podria figurar entre els paisatgistes millors de casa nostra; la

—I com es diu aquest gos?

—Alfonsito, per a no oblidar-me del meu ex-amo.

RICARD ZOPISSO

El nostre company, que ha inaugurat una Exposició dels seus celebradíssims dibuixos a la Sala Parés, per on desfilaran tots els amants de l'Art a contemplar les excel·lències del seu magistral llapis

tècnica la domina totalment. Dibuixa correctament i amb valentia, i coloreix força simpàticament; però cada un dels seus productes recorda la manera de pintar d'algun mestre; i això, si bé és veritat que dóna varietat al conjunt, li resta personalitat.

Cal dir que tècnicament són paisatges impecables i que En Bosch pinta com Déu mana; per això, quan encerti el camí del seu temperament, farà que es parli d'ell.

* * *

L'exposició d'En Josep R. Oliver es caracteritza per la varietat d'obres i estils que poden desglossar-se en dos: les miniatures i els olis. Tot molt discret, ben treballat i correcte, però un xic mancat de dibuix.

Com a qualitat sobresortint, podem fer remarcar el gust depurat que presideix l'elecció de motius.

* * *

En Joan Gil exposa uns paisatges i retrats de tendències modernes, però de colorit agre, que no els fa simpàtics, ja que tampoc són gran cosa com a dibuix.

BORIEL

Noms i paraules que amb la República caldria suprimir

Reina santíssima
Reiet meu
Biscuit de la Reina
Molins de Rei
Talavera de la Reina
Reineta
Cabellera de la reina
The reina
i...els Reis de les cartes...

M. REINAL

N. R. Preguem que el firmant es tregui aquest cognom.

El Nadal del pobre

—I pensar que jo, que vaig portar la República, no tinc per menjar, i aquests, que no hi varen fer res, s'atipen com a lladres!

NADALENCA

El nadó de l'establia

Ha nascut el Messies. La humanitat desvetlla l'esperit a nova llum; l'estel de l'esperança fa via per l'amplitud dels cels i deixa una reguera fulgent que segueix amb avidesa l'esguard dels desposseïts, dels injuriats...

Com un interrogant magnífic, l'estel resta enclavat al cim d'una cabana. En una jaça de palla, sense altre abrigo que la bafarada calenta de l'establia, reposa un nadó en la nuditat més absoluta.

Els humils, exulten i cerquen en l'estalvi de llur pobresa quelcom per ofrenar al nou vingut: "Tu has de salvar-nos, puix que com tots nosaltres ets un desposseït, un assedegat de justícia. Has vingut a la terra amb la marca de sofriment al front. El teu cor serà la brasa viva que abrandarà arreu el foc de la protesta contra les indignitats i la sutzura dels homes. Només els bons et seguiran. Guariràs els malalts, aconhortaràs els empresonats, purificaràs les prostitutes, empararàs els desvalguts i maleiràs els rics. Els primers de girar-te l'esguard seran els sacerdots, els poderosos i els exactors; i la multitud tornarà a veure's, com abans, aclofada al pes de les més vergonyoses concupiscències dels llops disfressats d'anyell i dels tigris coronats"...

A través dels segles i en l'encadenat del temps, cada any un infant nu amb el front marcat amb el signe del sofriment reposa en la pobresa d'una jaça de palla, l'estel lluminós de l'esperança es clava al cim de la cabana, i els humils exulten.

El cor del nadó serà una brasa viva que abrandarà arreu el foc de la protesta contra les iniquitats i la sutzura dels homes. Però cada any, també, els mals sacerdots, els poderosos i els exactors el mostren com una fera a l'esguard de les multituds inconscients, i li fan sofrir persecució i el sotmeten a mort afrentosa.

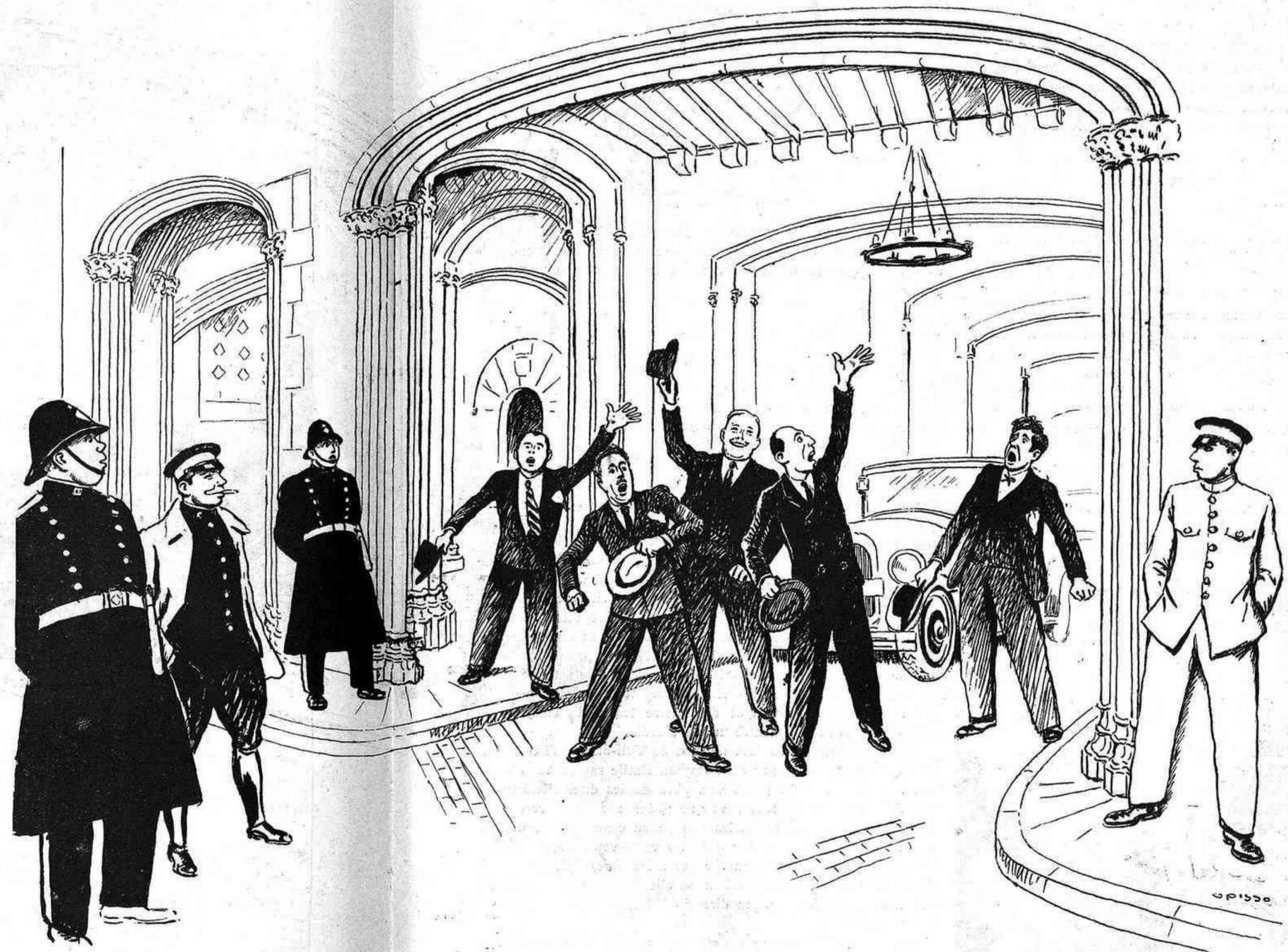
¿Quin serà aquell Nadal de les reivindicacions supremes?

¿Caldrà que en nàixer l'infant desposseït l'estel lluminós esdevingui flama devoradora i anorrei els hipòcrites, els poderosos i els exactors?

L'infant desposseït, fins ara, només ha vessat llàgrimes damunt el boll de la jaça!... Ja és hora que, en esguard a l'esdevenidor d'una pau serena, estremeixi el món al ritme joïós d'un dolç somriure fet estel d'esperança en la humana realitat d'uns llavis encesos d'amor que no els pugui gelar cap injustícia.

ENRIC LLUËLLES

**Demà, dissabte, no deixeu de comprar
"LA CAMPANA DE GRACIA"**

Documents per a la història

Com fou proclamada la República a l'Ajuntament de Barcelona

TELLO EN LAIDE

LICEU

La segona representació d'“Aida”, durant aquesta temporada, ha constituït un franc èxit d'interpretació.

Va cridar profundament l'atenció la novençana primera ballarina Alícia Calado, xamosa artista catalana, neboda del gran pianista Màrius Calado. Balla amb estil depurat, té una figura molt graciosa i no hi ha pas cap dubte que no s'aturarà ací la llista dels seus èxits.

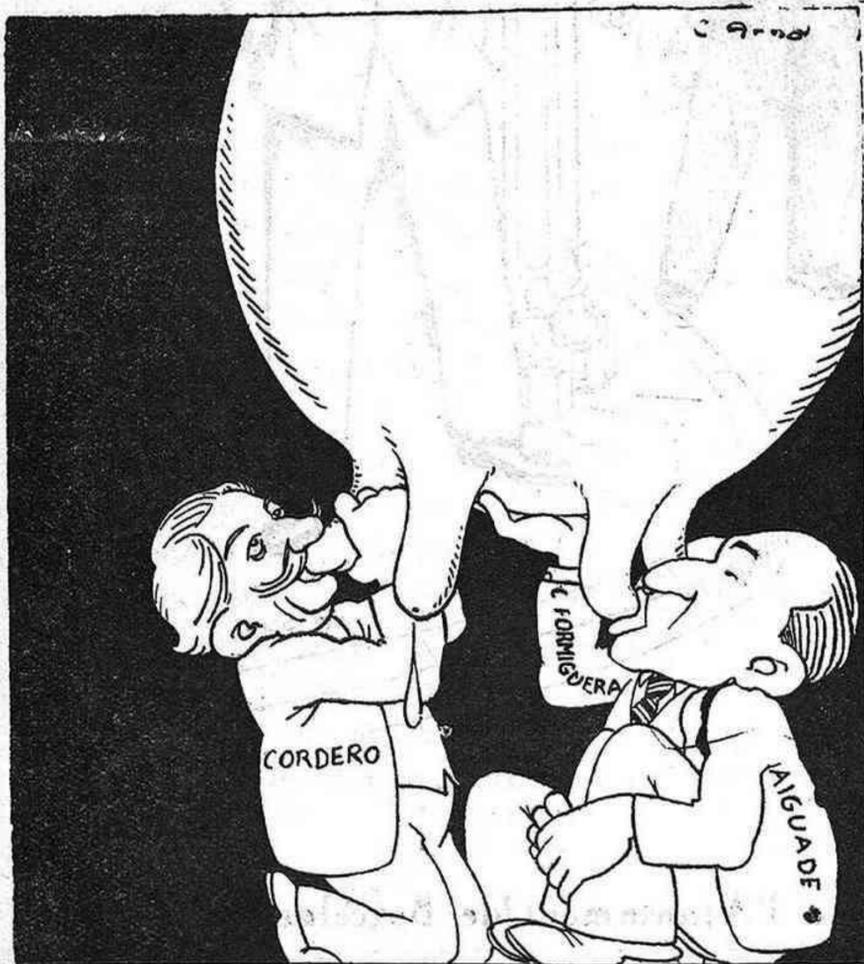
ROMEÀ

La morena de Coll-blanc, de G. A. Màntua.

No poguérem assistir a l'estrena de l'obra: solemnitat artística per la direcció i l'empresa del teatre Romea. Hem vist la segona representació.

Descomptats els pica-mans mercenaris, no passen d'una trentena els que hem anat a riure amb els analfabetismes de Màntua. Aquesta solitud, si s'hagués tractat d'una obra de sol·vència, hauria fet dir als directors i empresaris: “Veuen, el fet d'obres literàries? No ve ningú”. Ara els fa dir: “Ja vindran!”. I esperen. Representació 3, 4, 5, 6, 48, 70. Gran èxit. Reclam violent. I no ens espantem si En Daví s'empesca alguna cosa, equivalent a la placa de marbre o al retrat amb dedicatòria, per a la 100 representació de “La morena de Coll-blanc”.

Parlar de l'obra de Màntua no ens interessa. Es d'un suat màxim i d'una pobresa d'enginy escruixidora. En la segona representació, la clac reia violentament com si en tingués consigna. Ningú més. També era la clac la que picava de mans a cada mutis dels personatges. En argot teatral, d'això se'n

L' enxufisme

—Xuclar aquesta mamella sí que és treure la rifa.

En Casimir Giralt, que diumenge passat fou objecte d'un merescut homenatge, en el qual se li féu solemniat lliurament de les insígnies de tinent d'alcalde, costejades per subscripció popular.

diu “apretar”. Així podem dir que en la segona representació de “La morena...”, etc., s'“apretava” com posant creueres i mesc per als ocells tous que han de venir a caure-hi. I ja donaríem per acabada la ressenya de l'obra, si l'espectacle depriment d'un teatre català fet a base d'èxits de Màntua, d'autors semblants, i de traduccions d'obres estrangeres enganyapagosos, no ens semblés tristíssim.

En primer terme, volem dir que han estat precisament aquests èxits fàcils, impudicament comercials, els que han portat el teatre català al seu estat actual de decadència. Diguem clar, també, que molts primers actors no es troben pas malament en aquest teatre, i que són ells els que han fet tot el possible per sostenir-lo i entronitzar-lo. Es tracta d'un teatre que permet la col·laboració, que no fa trencar el cap estudiant que popularitza, en el mal sentit del mot popularitzar, el gest estúpid i apallassat que l'actor fa que rebí tot seguit l'apiudament de la riallada dels fàcils. A més—segons es diu—és teatre que dóna: el públic és tan ximple per molts primers actors i coempresaris! El seu criteri migradíssim no els ha deixat veure que—per sort—no tot el públic és ximple i que el públic no ximple s'ha allunyat del nostre teatre de ximpleria, ximpleria que mata el teatre català d'avui.

Per a l'avorrida obra “La morena de Coll-blanc” s'han pintat tres decorats, bons per cert. Ramon Batlle sap on té la mà dreta. S'haurien pintat per a una obra de les dites literàries? No! Són les obres dolentes, les que poden anar ben presentades. Són les obres dolentes, les que poden esperar, no traient-les del cartell, que el públic, que no va a veure-les, hi vagi. El gran reclam es reserva també per a les obres dolentes. Les direccions i les empreses confien en elles, i podem dir gairebé que autors com Màntua les direccions i les empreses són les que els fan.

Ens seria fàcil allargar aquests planys i aquests dicteris en parlar d'una crítica benèvola que cerca en obra digna els peus que no té i que, en obres xarones, escamoteja la censura ho i explicant l'argument; però ho deixarem. El teatre català, si no vol afonar-se, cal que reaccioni. A provocar la reacció aniran, per dures que siguin, les nostres veritats, cridades ben alt i a desgrat de tot.

Dels actors que juguen “La morena de Coll-Blanc”, remarcarem les caricatures de la Angels Guart i d'En Gimbernat. De consuetud l'una; i fàcil l'altra, però d'efecte. La Mo-

rató, bé de sentiment. L'Alonso—jove actriu prometedora—, tirant-se massa a la vulgaritat de l'obra, estiragassada per l'obra mateixa i pel ritme que, en general, tots els actors donen a la representació.

Obres com "La morena de Coll-Blanc" són pedra de molindre eminències. Afilen la pedra d'una faisó violenta, els aplaudiments que, sense to ni so, tributa als actors la clac ensinistrada.

GOYA

La zapatera prodigiosa, del poeta granadí Federico García Lorca.

Un joc de poeta en dos actes. Ritme. Color. Si no trobem en "La zapatera prodigiosa" el García Lorca dels romansos gitans, hi trobem un García Lorca escumós, fresc, popularment aristocràtic, d'enginy policromat, de fantasia accelerada.

Hem de confessar, malgrat tot, que l'obra ens sembla prima. García Lorca es pot permetre aquests salts enflocats, aquests equilibris fantasiosos. Un altre no podria permetre-se'ls. ¿Què tindrà el teatre, que trenca els millors poetes lírics i els muda quan volen fer el seu lirisme teatral? ¿Es que entren al teatre allucinat pels motllos de teatre? García Lorca hi ha entrat amb dos tanteigs: "Mariana Pineda" i "La zapatera prodigiosa". ¿No seria amb entrada completa i pròpia que hi entraria definitivament?

La nostra lloa més fervorosa per a Margarida Xirgu, la gran actriu fugida del teatre català per dissort del teatre de Catalunya. Exemple de professionals, no s'ha rabejat mai en les concessions que rebaixen i denigren. No es digui que si no volgué fer concessions li calgué entrar al teatre de Castella. Assegurariem que pocs dels que tenim avui, primers actors del nostre teatre, si entressin en el castellà, deixessin de fer les obres dels imitadors de Muñoz Seca. Amb seguretat que traduirien els Màntua que patim. Muñoz Seca encara seria massa per a ells!

WORK

Que En Santpere està gelós de la Xirgu, perquè ha estrenat l'obra de l'Azaña.

Tot no pot ésser, Santpere; vostè ja fa "La cigala en cantada" i "Don Jaume el Conqueridor".

Que la Companyia de revistes d'En Sugrañes ha debutat a Palma amb grandios èxit.

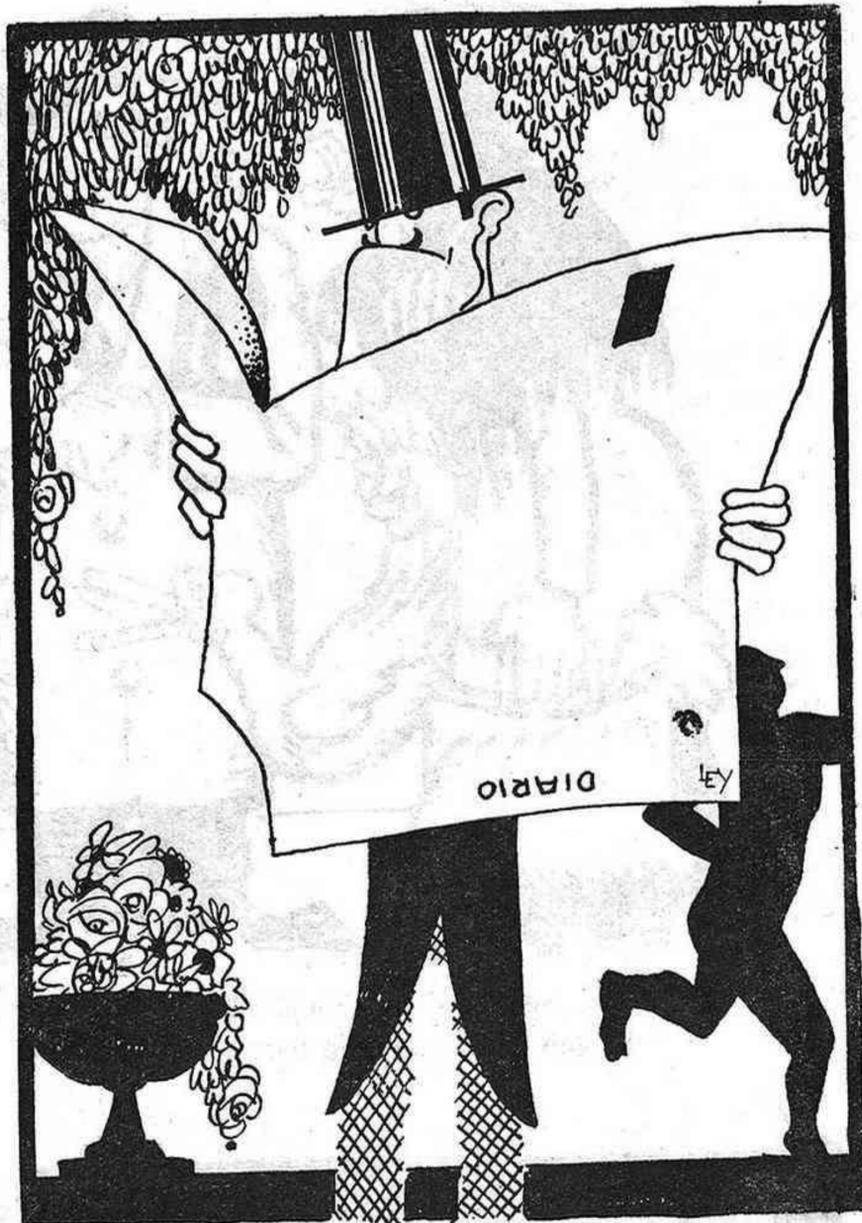
Això estava descomptat. En Sugrañes és l'únic per al gènere de revistes.

Que la Companyia d'En Campua acaba per Reis la temporada del "Cómico".

Hom diu que hi passarà "El Proceso Ferrer". No està mal, el canvi.

Que "Los Reunidos", després de Reis, no saben on seguir la "reunió".

Ja la seguiran al cafè del Victòria.

L'ex-rei també hi jugava

—Aquest any que la grossa m'hauria agradat treure-la a mi; ¡i l'ha tret la República!

Que a Romea estan de pega amb les obres d'avantguarda.

Per això no ha agradat "La morena de Coll-Blanc", del gran Màntua.

Que ha deixat de formar part de la companyia catalana de "Novedades" la gran ingènua senyora Fornés, i el seu marit, l'actor senyor Martí.

No trigarem gaire a veure'ls a Romea.

Que per Reis actuarà en el Victòria la companyia d'En Josep Llimona.

En Llimona, al Victòria! Ja tindrem líric català.

Que a l'Apolo hi actuarà una companyia de gènere frívol a base d'"hermosas vedettes".

Si pot ésser que siguin ben fetes i portin brillants.

Que a l'Apolo el dia de l'estrena de "A. M. D. G.", al final del primer acte unes senyoretetes es varen treure els xiulets... i varen alterar l'ordre

Senyoretetes... els xiulets... això sí que no ho entenem...

Que aviat el cine *Urquinaona* es convertirà en teatre. Es una gran idea i un bon indret per fer diners.

BRIK

—Què, senyor Esteve? amb el gall republicà, eh?
 —El gall republicà? Mig bacallanet i gracies!

ESQUELLIOTS

El senyor Vidal i Guardiola va dar una conferència a l'Ateneu Democràtic Republicà del Districte Primer, amb el lema de "Catalunya deu ésser més exigent en les seves aspiracions".

Això, dit pel segon d'"a bordo" d'En Francisquet, ja era un humorisme, puix precisament la Lliga és la que més ha fet per tal d'aconseguir la perllongació de la monarquia, i, per tant, el retard de la realització de les ànsies autonomistes de la nostra terra. Però això no és el més gros. El més gros és que el senyor Vidal i Guardiola afirmà que la gestió dels senyors Aguadé i Casanoves faria bona la de la dictadura.

Despit! Despit! Quantes canallades fas cometre!

✽

En Lerroux ve a Barcelona. Mai no diran què se'ls ha acudit a un grup d'amics polítics seus? Doncs, organitzar una funció en honor seu al Gran Teatre del Liceu.

Coincidència curiosa: aquests dies s'han complert els vint anys de la primera aparició de la Raquel Meller al nostre primer coliseu, on cantà diversos cuplets amb motiu d'una funció a benefici de l'Associació de la Premsa Diària de Barcelona, en aquell temps, per cert, portada per mans bastant més bones que les d'ara.

Aquesta coincidència ha fet dir a algun xafarder de café que En Lerroux venia a ésser, ara, la Raquel Meller de la política espanyola.

✽

"La Razón" les ha emprès amb En Pich, per haver dedicat "La Calle" un número especial a l'aniversari de l'assassinat jurídic d'En Galàn i García Hernández, iniciativa que, per

cert, correspon a un periodista català, company de Redacció nostre i el nom del qual callem per tal de no ferir la seva tradicional modèstia.

Però el curiós del solt de "La Razón", on per atacar En Pich es defensa En Cambó, és que a la plana sisena del mateix número, en una crònica de cinema, dedica una crònica a l'estrena de "Fermín Galàn", verdadera reconstitución de la heroica sublevación de Jaca.

Es cert que per reconèixer "La Razón" l'heroisme d'aquesta gesta, ha necessitat un any. I també un anunci de prop d'un quart de plana que li ha dat l'empresa explotadora d'aquest film.

Qui és l'arrivista i el piruetista, el senyor Pich i Pon o "La Razón"?

✽

El senyor Aguadé ha dit que a la més petita dificultat que s'oposés a l'Estatut, el senyor Carner dimitiria.

Això explica per què certs elements polítics castellans li han posat la proa.

✽

No han vist vostès "El Radical", de Madrid? Tracta En Macià, En Carner, En Gassol, l'Aguadé i altres prohoms de l'Esquerra Catalana de la manera més vil, insultant-los de la manera més porca i més grollera. Sembla una segona edició de la famosa i difunta "Conquista del Estado".

Senyor don Alexandre Lerroux: Dintre pocs dies vostè vindrà a Barcelona. Es prepara un acte ressonant en honor seu. Abans de saber si hem d'acudir a aplaudir o a xiular, li agraiem ens digui si "El Radical" representa el seu partit i si vostè hi està conforme.

✽

En una conferència que ha dat a l'Ateneu de Madrid, l'Osorio i Gallardo ha dit que la dictadura era analfabeta.

Protestem en nom dels analfabets, que gairebé tots són persones honrades.

"Hi ha qui opina que si vinguessin unes noves eleccions, vencerien les dretes. Terrible equivocació, puix si es fessin noves eleccions i venguessin les dretes, el poble es sentiria defraudat i demanaria comptes a la República, però no amb la papeleta a les urnes, sinó de pitjor manera, i això deu evitar-se."

Qui es pensen que ha dit això? Un diputat d'esquerra? No, senyors. El senyor Ossorio i Gallardo en la conferència a què abans hem fet esment!

✱

El senyor Azaña ha dit, en exposar el programa del nou Govern, que cal abordar d'una vegada el problema de l'Estatut de Catalunya i resoldre'l dintre les normes constitucionals.

Molt bé, don Manuel!

✱

Ha estat a Barcelona el diputat hindú senyor Shiva Rao, acompanyat de la seva muller.

La Generalitat els ha honorat i s'ha honorat hostatjant-los. Rebi l'illustre polític hindú l'expressió de la nostra simpatia envers ell i envers el poble que ansia veure satisfetes, com Catalunya, les seves ànsies de llibertat.

✱

Nadal... Unica festa de l'Església que la República, comprensiva, ha deixat oficial.

✱

Ben mirat, però, l'Església poc té a veure amb Nadal, amb el nostre Nadal...

El nostre Nadal és laic...

Es el Nadal del gall i del xampany i de les neules i torrons. El Nadal de la rifa, de les felicitacions i, també, també, de les estrenes abundants... El Nadal, sobretot, de la intimitat cordial de la llar, mentre, al defora, la tarda és freda i gris.

Hi ha, és clar, també, el Nadal litúrgic...

El Nadal de la missa del gall i de la simbomba... El Nadal que encisa la xicalla i el senyor Sormaní: el Nadal dels pessebres amb l'Estel i els Reis, la vaca que ensuma i l'home que c...

✱

Però Nadal no és igual per a tothom.

Hi ha Nadals i Nadals.

Hi ha el Nadal del pobre i el del ric...

El Nadal del superb i el de l'humil...

El Nadal del senyor Bisbe i el Nadal del sagristà...

El Nadal de la seva Excellència el President i el Nadal de la fam del sense feina...

✱

Diuen de París que han canviat l'alt personal de "Le Temps".

I els mitjans de viure no els han canviat, encara?

Segueixen cobrant subvencions vergonyants com aquella de la nostra flamant dictadura?

Així ho creiem: és una cosa molt de Premsa conservadora.

✱

L'alt comandament de les milícies feixistes ha ordenat que tots els afiliats vagin armats de punyal reglamentari.

Què cal esperar d'una organització que imposa l'arma més traïdora com a arma reglamentària?

No adoptaran també el punyal, les nostres futures legions radicals?

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". Om 8. -- Barcelona.

CARTELERERA

TEATRE CATALA ROMEA

COMPANIA VILA-DAVÍ

Avui, dijous, tarda,

Els pastorets a Betlem

Totes les nits,

La morena de Coll-blanc

OLYMPIA

CIRC EQÜESTRE

Avui, divendres, nit,

Grandios programa de Circ Eqüestre

Es despatxa a Comptaduria i als Centres de Localitats

ROYAL CONCERT

Marquès del Duero, 106 - Telèfon 20384

Direcció artística: LEOPOLD MORAL

El Music-Hall de les cares boniques

Cabaret de 1 a 4 matinada

ORQUESTRINA REMEN WARTY i P. GALLO

TEATRE VICTORIA

Gran companyia de sarsuela en la qual figuren els formidables cantants: BALDRICH - GORGE - SIMON

Avui, dijous, nit, estrena de la sarsuela en dos actes de costums asturians, original de Josep Lucio i Mtre. Belda,

LOLA LA XUNCALERA

Tots les nits la obra cim de la temporada

EL RENEGADO

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i espectacles moderns de

JOSEP SANTPERE

Totes les nits,

L'HOME DE LA SON

Es per fer-se un bon tip de riure

Es despatxa a tots els Centres de Localitats

TEATRE COMIC

GRAN COMPANYIA DE REVISTES

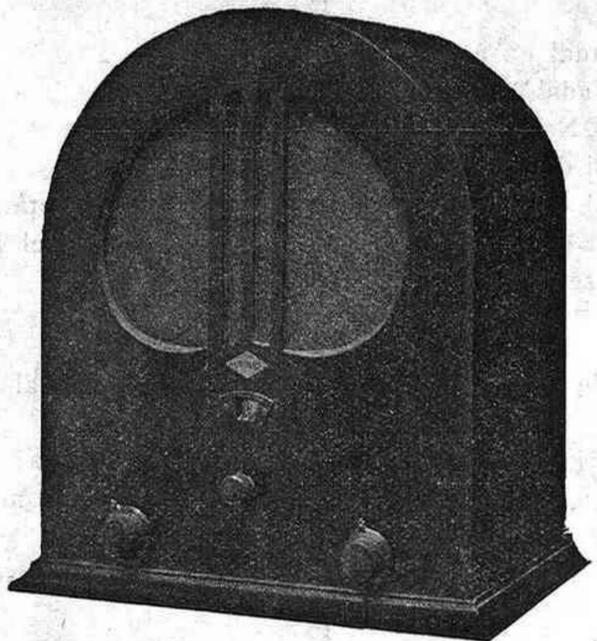
Avui, nit i totes les nits a les 10, "SE NECESITA UNA MECANOGRÀFICA FEA" i la més alegre i fastuosa revista

"LAS LEANDRAS"

El teatre és dotat de calefacció central

Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

PREU: 400 PESSETES

VIES URINÀRIES Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRÉ

Vies urinàries: *Blenorràgia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc. de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flujos*, etc.; de la dona, però cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catzets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariats), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa: real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciadores del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentollament, tractament i guariment de les dites malalties.

PAPEL
DE
FUMAR

BAMBU

FEROTYL
Específic de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersicials. Producte plú riglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fòsfurs, ni cantárides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUBSTITUIBLE PER A RECOPRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telefon 18631

Preu: 21'75 ptes.

**Caruso, Fleta, Tito Schipa,
Pau Casals, Sagi-Barba,
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en discos

**La voz
de su amo**

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

**DICCIONARI Català-Castellà
Castellà-Català**

Per A. ROVIRA I VIRGILI

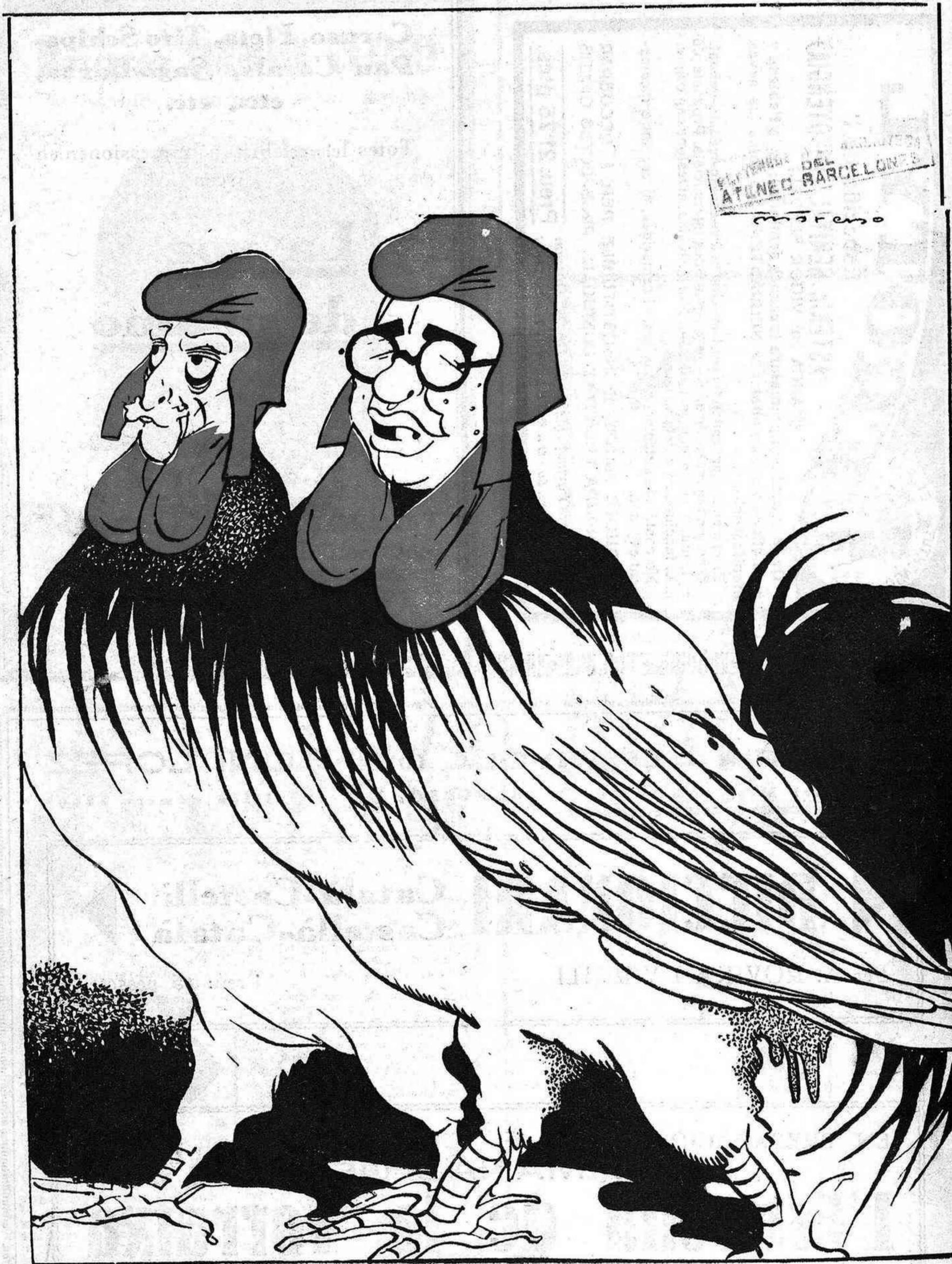
Preu: 15 pessete

EN PREPARACIÓ

ALMANAC DE

L'Esquella de la Torratxa

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en Mirances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certíficat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

Els dos galls de l'any